

Velká hospodářská krize a její důsledky

Nástup „Velké deprese“ – její příčiny, průběh a výsledky

It's the American Way

OPPORTUNITY

PRIVATE
ENTERPRISE

FREEDOM
OF
Religion - Speech

Representative
DEMOCRACY

NATIONAL ASSOCIATION OF MANUFACTURERS

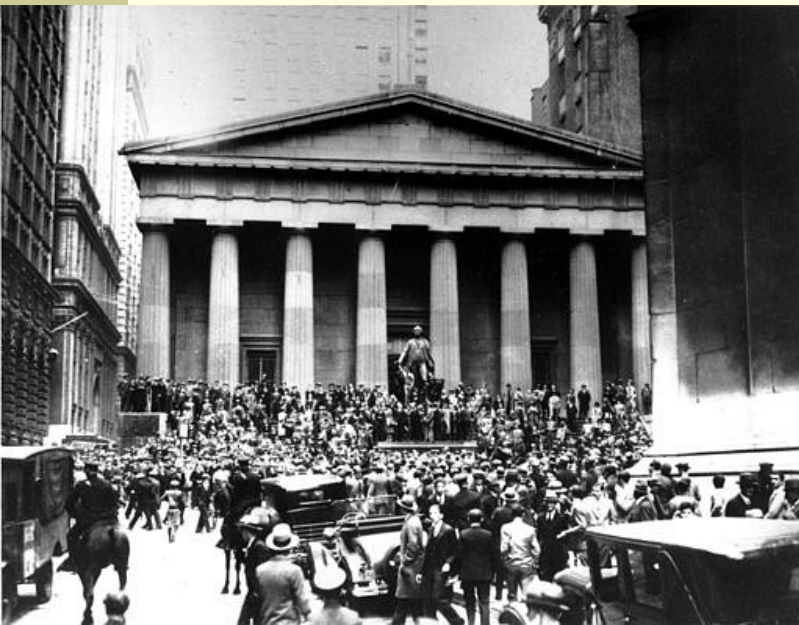
ARTY RANDEL

Předpoklady a příčiny krize v USA

- Ke konci 20. let se začal projevovat pokles průmyslové výroby
- Cena akcií se naproti tomu neúměrně zvyšovala
- Spekulativní obchod s akcemi usnadňovala absence regulace a zákonných pravidel

„Černý pátek“ - 24. říjen 1929

- V New Yorku došlo k pádu cen nadhodnocených akcií
- Krach na burze není považován za vlastní příčinu krize

Prezident Hoover a jeho politika

- Za jeho vlády byla mj. přijata **ochranářská opatření** (nový Hawleyův-Smootův celní sazebník)
- Snažil se také udržet dosavadní úroveň mezd po dohodě s velkými zaměstnavateli

Nástup krize v USA

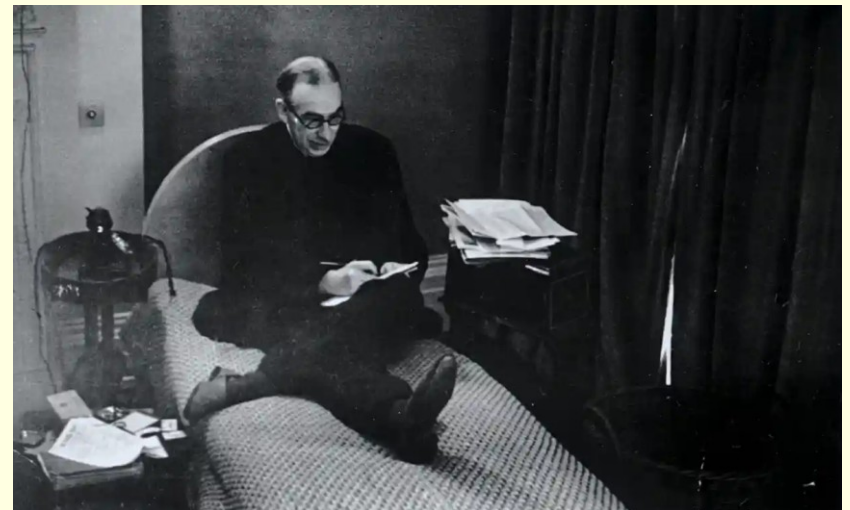
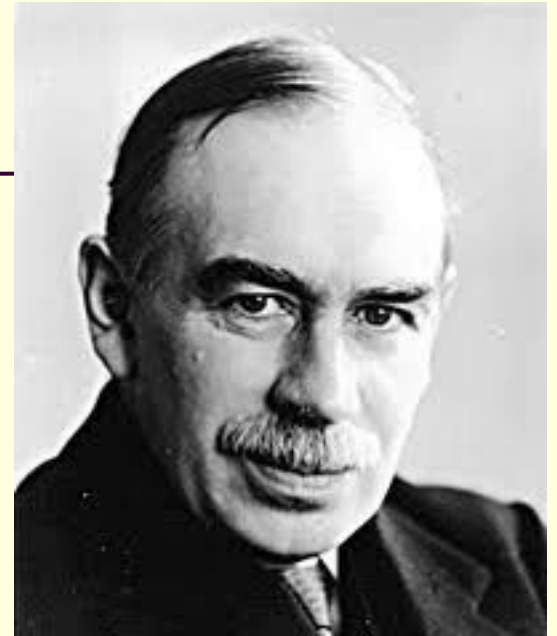
- Po vypuknutí krize v letech 1929-1933 zkrachovalo více než 9 700 bank
- Federální banka (FED) zvýšila úrokové sazby, tím se zhoršil přístup k úvěrům
- Už dříve se projevovala krize v zemědělství (pokles cen zemědělských produktů a zadlužování rolníků)
- Masově narostla nezaměstnanost – v USA neexistoval státem garantovaný systém sociálního zabezpečení

Nástup globální krize

- Po krachu na newyorské burze začaly americké banky stahovat z Evropy úvěry a krátkodobé půjčky.
- V Rakousku zkrachovala nejvýznamnější zdejší banka Creditanstalt (1931), v Německu došlo ve stejné době ke krachu Danatbank.
- Jednotlivé země začaly opouštět zlatý standard.

Krize a J. M. Keynes

- Britský ekonom v roce 1936 podal analýzu krize v díle *Obecná ekonomická teorie zaměstnanosti, úroků a peněz*
- Za příčinu krize považoval neefektivní poptávku a slabé podněty k investicím

Předpoklady pro rozšíření krize v ČR

- Malá kapacita domácího trhu, nutnost orientace na export
- Nedostatečně provedené strukturální změny v průmyslu
- Přílišný důraz na silnou měnu
- Ekonomické rozdíly jednotlivých částí státu

Vývoj na trhu práce v letech 1930-1933

	Nezaměstnaní	Podporovaní podle gentského systému (podpory jen pro členy odborů)
1930	86 000	41 000
1931	343 000	117 000
1933	920 000	305 000

Boj s nezaměstnaností

- Dosavadní systém péče o nezaměstnané musel být doplněn o další formy pomoci (státní stravovací akce – poukázky na jídlo, veřejně prospěšné práce)

Protikrizová opatření

- V roce 1934 byla zřízena **Československá společnost obilní (tzv. obilní monopol)**
- **Kartelový zákon** zaváděl povinnou evidenci kartelových dohod
- Na začátku roce 1934 byla provedena **devalvace koruny**

Karel Engliš
Druhý guvernér Národní
banky československé

Řešení krize v USA – Prezident Roosevelt a New Deal

New Deal (nové zákony a instituce)

- **Bankovní zákony** – posílení dohlížitelenských pravomocí Federálního rezervního systému, zřízení federálního pojištění vkladů
- **AAA** (Agricultural Adjustment Administration) – garantovala poskytování finančních pobídek motivujících k omezení produkce
- Programy veřejných prací – **PWA** (Public Works Administration)
- **NIRA** - Zákon o obnově průmyslu – zaváděl kodexy čestné konkurence průmyslových podniků
- **SSA** – Social Security Act – zavedení státních penzí a podpor v nezaměstnanosti

Shrnutí

- Velká hospodářská krize začala v roce 1929 v USA, odkud se rozšířila do dalších zemí.
- I v důsledku americké protekcionistické politiky a odlivu amerického kapitálu se krize začala šířit i v Evropě
- **Důsledkem krize bylo posílení role státu v ekonomice.**
- Průběh krize **v ČSR** byl nepříznivě ovlivněn strukturálními nedostatky jeho ekonomiky. **Krize zasáhla především exportně zaměřená odvětví spotřebního průmyslu.**